

KADIN OLMAK HEP ZORDU

→ Kadınlar hakları için neler yaptı?

Dr. Meliha KÖSE*

Kadın-erkek eşitsizliği sadece günümüzün sorunu mudur? Tarih boyunca ataerkil toplum yapılarının hâkim olduğu dünyanın hemen hemen tüm coğrafyalarında kadınlar çeşitli şekillerle haklarından mahrum bırakılmışlardır. Türkiye’de genellikle kadın haklarındaki taleplerin Cumhuriyet’le başladığı gibi bir algı vardır. Bu etkinlikte öğrenciler kadınların sosyal ve ekonomik haklarını Cumhuriyet’ten daha önceki dönemlerde dile getirmeye başladıklarını ve bunlar için mücadeleye giriştiklerini öğreneceklerdir. Bu sayede yenilikçi öğretmenler yaşamdaki herşeyin belirli bir tarihsel bağlamda düşünülmesi gerektiğini öğrencilerine kazandıracaktır. Özellikle II. Meşrutiyet’e odaklanan bu etkinlikle öğrencileriniz kadın hakları ve cinsiyet eşitliği konularının tarihsel arka planına vakıf olarak değişim ve sürekliliği fark edebileceklerdir. Yüzyıl öncesiyle günümüzde tartışılan konuların benzerliklerini, arzu edilen değişimin neden gerçekleşmediğini sorgulayacaklardır.

HEDEFLenen ÖĞRENME ÇIKTILARI

- **Bütün öğrenciler:** II. Meşrutiyet dönemi kadın sorunlarının ve taleplerinin farkına varacaktır.
- **Birçok öğrenci:** II. Meşrutiyet dönemi kadınlarının haklarını kazanmak için neler yaptıklarını kavrayacaktır.
- **Bazı öğrenciler:** II. Meşrutiyet dönemi kadınlarının sorun ve taleplerinin sosyal ve ekonomik gerekçelerini değerlendireceklerdir.

Sınıf: 10

Öngörülen Süre: 40 dk.

Anahtar Soru:

Kadınlar hakları için neler yaptı?

Dersin Amacı:

Yazılı kaynaklardan yararlanarak II. Meşrutiyet Dönemi Osmanlı kadınlarının sosyal ve ekonomik durumlarını değerlendirebilme.

İlişkili Kazanım:

[Meşrutiyet Döneminde] Osmanlı toplumunda meydana gelen değişimleri analiz eder.

Derse Hazırlık / Malzemeler

Çalışma Yapraklarını grup sayısınca çoğaltınız.

İŞLENİŞ

1. Öğrencileri en az 5 kişilik cinsiyet açısından heterojen gruplara ayırınız.
 - **Çalışma Yaprağı-1, 2, 3, 4'**ü gruplara her öğrenciye bir yaprak gelecek şekilde dağıtınız. Öğrencilerin bilmedikleri kelimelerin anlamlarını söyleyiniz.
2. Öğrencilerden çalışma yapraklarını okumalarını ve buradaki metinde bahsedilen kadın hakları konusunun ne olduğunu arkadaşlarına anlatmalarını isteyiniz.
3. Öğrencilerin çalışma yapraklarındaki soruları cevaplamalarını isteyiniz. Her öğrencinin bir seferde bir çalışma yaprağındaki tek bir soruyu cevaplamasını isteyiniz. Her bir soru cevaplandığında gruptaki öğrenciler çalışma yapraklarını birbirleriyle değiştirecektir. Bu şekilde gruptaki her öğrenci her bir çalışma yaprağını görecektir, bir soruyu cevaplamış ve diğer arkadaşlarının cevaplarını görmüş olacaktır. Öğrenciler son soruya grup olarak cevap vermelidir.
3. **Çalışma Yaprağı-5'**i gruplara dağıtınız. Grubun soruları ortak olarak yanıtlamasını isteyiniz.
4. Her grubun kadın hakları konularından biri hakkında gazete manşeti hazırlamalarını ve sınıfla paylaşmalarını sağlayınız

5 dk.

15 dk.

10 dk.

10 dk.

süre

Değerlendirme:

Öğrencilerinizden bu derste öğrendikleriyle ilgili üç soru türetmelerini ve bunlardan birini cevaplamalarını isteyiniz.

■ Kaynak: Bir Dergi Makalesi

Dokumacılıkta kol yoracak zaman geçti. Artık ameli işlerden usandık. Bir parça zihinlerimizi işletelim.

İğne ipliğimizle beraber biraz fikirlerimiz, kalplerimiz de yorulsun. Fikr-i acizanemce bir kız az çok her fennin, her ilmin temel kanunlarını okumalı, öğrenmelidir.(...) genel tahsili erkelerin ki kadar kuvvetli ve itinalı olmalı: Kadınların zaruri ihtiyaçlarından olan el işleriyle beraber fen derslerine de çalışmalı yeryüzü üzerinde geçen olaylar tümü hakkında bir fikir edinmelidir.

Kaynak: İsmet Hakkı HANIM, "Kadınlarımız ve Maarif", *Demet*, 1908, Sayı 2.

↘ Kaynakta II. Meşrutiyet Dönemi kadın hakları konusunda:

1. Hangi haklardan bahsediliyor?

.....

2. Niçin bu haklar isteniyor?

.....

3. Kaynakta dile getirilen talepler Osmanlı Devleti'nde yaşayan bütün kadınların ihtiyaç ve taleplerini ne ölçüde yansıtmaktadır?

.....

4. Kaynakta hangi sınıfların talepleri dile getiriliyor?

.....

5. Siz nasıl bir çözüm önerirdiniz?

.....

6. Sizce Türkiye'de kadınlar bu hakka ulaşmakta başarılı oldu mu?

.....

■ Kaynak: Bir Dergi Makalesi

“Size yeni bir adımımızı müjdeliyorum. Posta ve Telgraf Nezareti, Ferîde Yaver Hanım isminde bir hemşiremizi pul memurluğuna kabul etmekle bize yeni bir faaliyet sahası açtı. Bugün Müdafaa-i Hukuk-ı Nisvan Cemiyeti namına kendisini tebrike memur olduğum Feride Yaver Hanım’ı görmek için gittiğim zaman bilseniz ne büyük bir saadet hissediyordum. Evvelden yol üzerinde duran ve mini mini bir kafesi andıran pul satışına mahsus baraka içine nakil olunmuş hemşiremiz Feride Hanım’da o zarif kafesin faal bir bülbül gibi müracaat edenlere nezaketle pul veriyor, vazifesini uygunluk ve vakarla yerine getiriyordu. Kendisini tebrik ettim. Ve aradan çekildiğim zaman şimdiye kadar zavallı kadınlığı hain pençesi içinde sıkıca tembelliğe diş bileyerek diyordum:

- Artık seni ayaklarımız altına alıyoruz. Bizi ezemeyeceksin hain tembellik.

Evet şimdiye kadar ezildik, ezildik, ezildik ve bu ezildiğimizin başlıca sebebi de hep geçimimizin yalnız erkekler tarafından te’min olunmasıdır. Eğer bizde çalışmış olsak eğer biz de kazansak o zaman bu kadar âciz olmayız.

Kaynak: Aziz HAYDAR, “Kadınlığın Yeni Bir Hatvesi Daha”, *Kadınlar Dünyası*, 1914, 152. Sayı.

↘ Kaynakta II. Meşrutiyet kadın hakları konusunda:

1. Hangi haklardan bahsediliyor?

.....

2. Niçin bu haklar isteniyor?

.....

3. Bu hakka nasıl ulaşmayı planlıyor, ön görüyorlar?

.....

4. Siz nasıl bir çözüm önerirdiniz?

.....

5. Sizce Türkiye’de kadınlar bu hakka ulaşmakta başarılı oldu mu?

.....

■ Kaynak: Bir Dergi Makalesi

İşte acizane tenkid etmek istediğim bir yön daha! Erkeklerin fitraten, aklen kadınlara üstünlüğü neden iddia ediliyor? Çünkü onlar daha iyi tahsil ediyor, yaratılış zekalarını sanat, fen ile tamamlıyorlar. Bu halde henüz aynı takviyeyi göremeyen kadınları, onlardan aşağıdır diye küçümsemek pek insafli olamaz zannederim. Hususiyle bu yakıştırma hem cinslerinden ortaya çıkarsa acı ve hayret verici olur. Madam Küri bugün Sorbon'da ders veriyor, Fransa hukuk, tıp mektepleri erkek kadar kadın talebe sayıyor. Pek beğenilen İngiltere'de Sufrajetlerin (20. yy'ın başlarında Büyük Britanya ve ABD'de pasif direniş, kamu toplantılarını bölme, açlık grevi yapma gibi yollarla kadınların seçme ve seçilme hakkını savunan, kısmen organize olmuş radikal kadın hakları savunucuları) güç ve dayanıklılıkları pek büyüktür. Bunlar bize açıkça göstermiyor mu ki kadınlar da erkekler kadar terakki ve tealiye yetenekli.

Kaynak: İsmet Hakkı HANIM, "Kadınlarımız ve Maarif", Demet, 1908, Sayı 2.

↘ Kaynakta II. Meşrutiyet kadın hakları konusunda:

1. Hangi haklardan bahsediliyor?

.....

2. Niçin bu haklar isteniyor?

.....

3. Bu hakka nasıl ulaşmayı planlıyor, ön görüyorlar?

.....

4. Siz nasıl bir çözüm önerirdiniz?

.....

5. Sizce Türkiye'de kadınlar bu hakka ulaşmakta başarılı oldu mu?

.....

■ Kaynak: Bir Dergi Makalesi

Cemiyetler teşkiline biz de çalışıyoruz; lakin mektebler için te'sis değil, hatta mevcudlarını da ziyaret edemiyoruz. Halkımızın taassubu biraz daha takviye edilirse kadınların sokakta gezmelerine bile mani olacaklar. Selanik gibi oldukça medeni bir şehirde sokakta biraz süslenmiş bir kılıkla gezen Müslüman kadınlar bir takım erkekler tarafından bıçakla tehdit ediliyor.

Kaynak: Zekiye, "Kimden istimdâd Edelim?" *Mehasin*, 9. sayı, s. 835-839, Ocak 1909

↘ Kaynakta II. Meşrutiyet kadın hakları konusunda:

1. Hangi haklardan bahsediliyor?

.....

2. Niçin bu haklar isteniyor?

.....

3. Bu hakka nasıl ulaşmayı planlıyor, ön görüyorlar?

.....

4. Siz nasıl bir çözüm önerirdiniz?

.....

5. Sizce Türkiye'de kadınlar bu hakka ulaşmakta başarılı oldu mu?

.....

■ Kaynak: Güncel Bir Araştırma

Kazete'nin yaptığı bir anket sonucuna göre, Türk öğrenciler ve yabancı öğrenciler, ülkelerinde yaşayan kadınların en büyük sorunu olarak 'eğitimsizliği' gösterdiler. Türk öğrenciler, kadınların, diğer önemli sorunları olarak ise 'aile içi şiddet', 'ekonomik özgürlüklerinin olmayışı', 'töre ve namus cinayetlerini sıraladı.

Kaynak: Kazete, 2009-04-11

➤ Günümüzde kadın sorunları konusunda yukarıdaki metne katılıyor musunuz?

1. Hangi sorunlar devamlılık göstermektedir?
2. Hangi sorunlar sona ermiştir?
3. Hangi yeni sorunlar gündeme gelmiştir?
4. II. Meşrutiyet Döneminde görülmeyen türde sorunların bugün yaşanılmasının nedeni ne olabilir?

